

Naturstyrelsen
Det åbne land og friluftsliv
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Bemærkninger til ændring af bekendtgørelse om bygge- og beskyttelseslinjer (flerårige energiafgrøder). J.nr. NST-4100-00016

Peter Wiberg-Larsen
Seniorrådgiver

Susanne Boutrup
Akademisk medarbejder

Dato: 25. maj 2011
Sagsnr. 3186

Side 1/1

Naturstyrelsen har den 12. maj 2011 udsendt udkast til bekendtgørelse om bygge- og beskyttelseslinjer i høring.

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Aarhus Universitet har følgende bemærkninger til udkastet:

Bekendtgørelsen er en naturlig følge af gennemførelsen af lov om etablering af randzoner, som herved indarbejdes i lov om naturbeskyttelse, bestemmelserne om bygge- og beskyttelseslinjer.

Danmarks Miljøundersøgelser har i forbindelse med høringen af lov om randzoner fremsendt vedlagte kommentarer.

Set i lyset af tidligere bemærkninger forekommer det indlysende logisk og fornuftigt at undtage Natura 2000 områder for etablering af flerårige energiafgrøder langs sø- og åbeskyttelseslinjen (bekendtgørelsens § 4). Det er ligeledes fornuftigt at indlægge en "bufferzone i forhold til Natura 2000 områderne, i det konkrete tilfælde 300 m fra disse (§ 5). Det er dog ikke klart, ud fra hvilke kriterier og forudsætninger denne grænse er fastlagt. Dertil kommer, at kommunalbestyrelsen kan give tilladelse til konkrete ansøgninger om etableringer af energiafgrøder inden for "bufferzonen". Dette vil efter DMU's opfattelse kræve meget indgående faglige konsekvensvurderinger og det vil derfor være langt mere enkelt ikke at give mulighed for dispensation inden for "bufferzonen".

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

NOTAT

CC:
Naturstyrelsen, att. Jørgen Bjelskou
Miljøstyrelsen, att. Sune Schou

Bemærkninger til forslag til Lov om randzoner.

Poul Nordemann Jensen

Seniorkonsulent

Dato: 10. januar 2011

Side 1/3

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har den 10. december 2010 fremlagt overnævnte lovforslag i offentlig høring.

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Aarhus Universitet har følgende bemærkninger til lovforslaget.

Effekten af randzoner på kvælstofudledningen

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at etableringen af randzoner på 50.000 ha landbrugsareal forventes at bidrage med en reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet på indtil 2550 ton/år. DMU savner dokumentation for, hvorledes effekten i lovforslaget er fremkommet, herunder den anvendte retention, og hvor i vandmiljøet effekten er angivet (vandløbskant eller til kystområde).

Miljøstyrelsen anmodede i februar 2009 DMU om en vurdering af reduktionen i udvaskningen ved anlæg af 54.500 ha randzoner på landbrugsareal. Det var DMU's vurdering, at "den samlede reduktion i kvælstofudvaskningen ved ophør af gødskning af 54.500 ha omdrift- og græsarealer er i størrelsesordenen 1.300 til 3.300 ton N." DMU's vurdering fra 2009 er lavet i forhold til udvaskningen, hvorimod lovforslagets angivelse er udledning til vandmiljøet – uden at det er nærmere defineret, hvor i vandmiljøet (vandløbskant eller til kystområder eller lignende) man har beregnet udledning til.

Effekten af randzoner på fosforudledningen

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at etableringen af randzoner på 50.000 ha landbrugsareal forventes at bidrage med en reduktion af fosforudledningen til vandmiljøet på indtil 160 ton/år.

DMU har i samarbejde med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet (DJF), Aarhus Universitet i december 2010 foretaget en revurdering af effekten af

randzoner i forhold til et notat udarbejdet af DMU i november 2008, hvor effekten af randzoner blev vurderet til at ligge i intervallet mellem 70 og 250 ton P/år. Udkast til notat er fremsendt til såvel Miljøministeriet som til Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri i december 2010. Udkastet påpeger, at effekten af randzoner med de samme forudsætninger som i 2008 notatet er betydeligt mindre end tidligere antaget. I denne sammenhæng bør det nævnes, at en af forudsætningerne både i 2008 og 2010 vurderingerne er en årlig fjernelse af plantemateriale. Det er uklart, hvorvidt denne forudsætning er dækket af den rydningspligt, der er jf. lov om landbrugsjorder. Udkast til notat fra december 2010 peger på, at plantning af træer langs vandløbene kan have en væsentlig reducerende effekt på fosforudledningen via brinkerosion og dermed øge effekten af randzoner.

Etablering af energiafgrøder i de nye randzoner vil forventeligt have en mindre effekt end græsser og urter for tilbageholdelse af fosfor fra tilstødende marker, som tilføres ved jorderosion og overfladisk afstrømning.

Langs de vandløb, som ikke allerede har en lovpligtig 2 m randzone (bræmme) jf. Vand-løbslovens § 69, bør de første 2 m af randzonen sidestilles med de lovpligtige, hvad angår friholdelse for jordbearbejdning, herunder tilladelse til dyrkning af energiafgrøder. Derved sikres en beskyttelse af brinkerne mod kørsel med tunge maskiner, og der kan forventes tilsvarende effekter, hvad angår reduktion af fosfortab som ved indførelsen af den lovpligtige 2 m bræmme. Effekten af en sådan 2 m bræmme langs vandløb, hvor der i dag ikke findes en udyrket bræmme, er dog ikke medtaget i udkastet til notat om virkningen af randzoner pga. manglende viden om udbredelsen og effekten.

Randzoner som ny natur.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at randzonerne skal udgøre 2/3 af målet for ny natur i Grøn Vækst. Det hedder videre i bemærkningerne, at "denne nye natur vil skabe nye levesteder for vilde dyr og planter og vil være af stor betydning for biodiversiteten ved at give plante- og dyrearter forbedrede muligheder for at sprede sig". Samtidig gives der mulighed for at dyrke visse flerårige energiafgrøder.

DMU's savner en dokumentation for, at randzoner vil kunne bidrage med de markante naturmæssige forbedringer, som er nævnt i lovforslaget. Dette gælder særligt på de arealer, som påtænkes anvendt til energiafgrøder.

Helt generelt mangler naturen plads i Danmark, og derfor vil en udvidelse af naturens råderum være positiv for biodiversiteten. Den natur, Danmark mangler i dag og som for alvor kan øge biodiversiteten, er gammel urørt skov, alle næringsfattige naturområder, herunder områder med naturlig hydrologi.

Det betyder, at nøglen til aktivt at forbedre biodiversiteten i randzoner og vandløb vil være en udlægning, hvor der lokalt tages udgangspunkt i:

- den eksisterende natur i nærheden,
- næringsstofpåvirkningen,
- næringsstofpuljen i jorden samt
- vandløbets fysiske udformning.

For at opnå positive effekter på biodiversiteten vil udlægningen af randzoner kunne kræve, at vandløbenes fysiske udformning ændres. Velfungerende overgangszoner mellem land og vand, hvor vandløbsbunden hæves, og der dermed skabes mulighed for at øge samspillet mellem land og vand, kan i høj grad være medvirkende til at sikre god økologisk tilstand i vandløb. Opvækst af træer langs små vandløb og grøfter vil, ud over at give en stabilisering af brinken, også mange steder være den rigtige løsning til at sikre en højere biodiversitet, fordi trævegetation bortskygger den høje og ensformige urtevegetation, der vokser frem, når der er mange næringsstoffer i jorden. Samtidig vil træer kunne bidrage til at øge den fysiske variation i vandløbet til glæde for vandløbets dyr, samt skærme vandløb for store temperaturudsving.

Flere forhold tilsiger derfor, at en optimal effekt af randzoner kræver en lokal og differentieret tilgang, hvor randzonens bredde afstemmes med de mål, man ønsker at opnå.

Vidensgrundlaget om naturværdien af tidligere omdriftsarealer, som udlægges med forskellige energiafgrøder, er meget sparsomt, herunder dokumentationen i forhold til at indvirke på biodiversiteten.

Endelig skal DMU gøre opmærksom på, at det kommende overvågningsprogram NOVANA 2011-15 ikke indeholder aktiviteter, der gør det muligt at følge naturudviklingen på de berørte arealer (med eller uden energiafgrøder). Såfremt man ønsker at kunne dokumentere udviklingen i randzonerne, skal der derfor opstilles et overvågningsprogram, som er målrettet dette.